

PWYLLGOR	PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU
DYDDIAD	12 Ionawr 2016
TEITL	Strategaeth Wastraff: Newid i Gasglu Gwastraff Gweddilliol
AELOD CABINET	Y Cyngorydd John Wynn Jones
PWRPAS	Adrodd ar y prif ganfyddiadau [hyd yn hyn] o weithredu'r drefn yn Ardal Meirionnydd

1. CEFNDIR

1.1 Yn ei gyfarfod 24 Chwefror, 2015 bu i'r Pwyllgor Craffu benderfynu gwahodd yr Aelod Cabinet yn ôl i adrodd ar weithredu newidiadau i gasgliadau gwastraff gweddillol ym Meirionnydd gan adrodd os yw'r gwelliannau a'r arbedion wedi eu gwireddu. Mae'r Adroddiad hwn i'r pwrpas.

2. CYFLWYNO'R NEWID

2.1 Fel yn achos cyflwyno'r newid yn Ardal Dwyfor, 'roedd dau dîm yn gyfrifol am gyflwyno'r newid sef y Tîm Gweithredol [yn gyfrifol am wireddu'r Rhaglen Gweithredu] a'r Tîm Ymgysylltu [yn gyfrifol am wireddu'r Cynllun Ymgysylltu].

2.2 Cychwynwyd ar y drefn newydd o gasglu gwastraff gweddillol yn Ardal Meirionnydd ar 1 Mehefin, 2015.

3. CANFYDDIADAU

3.1 Bu i'r newid gael ei gyflwyno yn ddidrafferth, ac roedd yn amlwg o'r cychwyn bod trigolion Meirionnydd yn barod am y newid ac yn deall y trefniadau. Ychydig iawn o finiau a roddwyd allan ar y dyddiad anghywir a ni chafwyd llawer o wastraff "ochr" yn ystod y cyfnod o'i gyflwyno.

3.2 Fel cam i hwyluso ailgylchu i drigolion, cyflwynwyd Cartgylchu i anheddau [lle yn addas]. Dosbarthwyd 12000 mewn nifer ond nid oedd yn bosib eu dosbarthu i'r Ardal gyfan cyn y newid. Erbyn hyn mae'r mwyafrif llethol o drigolion yn yr Ardal sydd angen y Cartgylchu wedi ei dderbyn, neu yn ei gael drwy gysylltu â Galw Gwynedd.

3.3 Un elfen oedd rhaid bod yn wylidwrus ohono yn Ardal Meirionnydd oedd bod nifer o drigolion yn cael eu gwasanaethu drwy drefn pwyntiau cymunedol. O'r 140 o bwyntiau cymunedol dim ond 30 ohonynt erbyn hyn sy'n parhau i dderbyn casgliadau gweddillol pob pythefnos. Bydd hyn yn newid ar gyflwyno gwell darpariaeth ar gyfer ailgylchu yn y pwyntiau cymunedol hyn.

3.4 Heblaw am rai lleoliadau a amlygir yn 3.3 uchod, ni chafwyd problemau o unrhyw sylwedd mewn ymdopi a chynnydd mewn gwastraff oherwydd ymwelwyr yn ystod cyfnod cyflwyno'r newid.

- 3.5 Mae'r ffigyrau cychwynnol ar gyfer Ardal Meirionnydd am y cyfnod o 5 mis ers cyflwyno'r newid yn dangos bod gostyngiad o 23% mewn gwastraff gweddilliol sydd yn mynd i dirllenwi ac mae cynnydd o 30% yn yr hyn gesglir o wastraff bwyd.
- 3.6 Mae'r ffigyrau hyn ar gyfer Meirionnydd yn debyg iawn i rai gafwyd yn Ardal Dwyfor ar gyflwyno'r newid.
- 3.7 Ar ddiwedd Tachwedd 2015, mae ffigyrau perfformiad Gwynedd o ran y Mesur Cenedlaethol a Statudol ar gyfer ailgylchu yn 58.52%. Rhaid cyrraedd 58% erbyn diwedd Mawrth 2016 os am osgoi dirwyon.
- 3.8 Er bod angen cwblhau'r newidiadau yn Ardal Arfon [cychwynnwyd 2 Tachwedd 2015] mae'r newidiadau hyn ar darged i gyflawni arbedion rhaglunedig o £350k yn flynyddol i'r Cyngor.

4. YMHOLIADAU ERAILL GAN Y PWYLLGOR CRAFFU

- 4.1 **Trefniadau Nadolig a Gŵyl San Steffan** - adroddir ar lafar yn y cyfarfod.
- 4.2 **Negeseuon o ddiolch drwy'r calendr** - mae neges o ddiolch i drigolion Meirionnydd wedi ei wneud drwy Newyddion Gwynedd, fideo ar Wefan y Cyngor, Gwefannau Cymdeithasol ac yn weladwy yn Siop Gwynedd. Ni roddwyd neges ar y calendr [dwy flynedd] oherwydd yr angen ei gadw yn ddealladwy, syml a chlir.
- 4.3 **Biniau Stryd Ailgylchu** – er bod rhai o'r newydd wedi eu gosod yn Bala ac Abermaw, mae'r ddarpariaeth hwn dan adolygiad ar hyn o bryd oherwydd y gostyngiad sylweddol yn y grant perthnasol gan Lywodraeth Cymru ar ei gyfer a'r toriadau posib i ddarpariaeth biniau stryd y Cyngor.
- 4.4 **Ailgylchu Gwastraff Masnachol** - mae ailgylchu o ran gwastraff masnachol wedi cynyddu i oddeutu 40% [Hydref 2015] sydd yn well na'r targed a osodwyd gan y Cyngor. Mae hyn yn dilyn newid yn y trefniadau, darpariaeth a chyflwyno ffioedd gwahaniaethol i fasnachwyr.
- 4.5 **Gwella Taclusrwydd wrth gasglu** - mae hyn yn fater sydd yn cael ei fonitro yn rheolaidd a chyson. Mae yn fater sydd yn cael ei adrodd a thrafod yn wythnosol gyda'r gweithlu. Mae dyfodiad Cartgylchu a cherbydau casglu deunyddiau ailgylchu amlbwrpas newydd yn ymddangos wedi gwella pethau.
- 4.6 **Lleihau deunydd pacedu** - mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu ymgynghori a'r Cynllun Sector i'r pwrpas o reoli pacedu yn y dyfodol agos.
- 4.7 **Hybu Ail Gylchu mewn Fflatiau** – ymgyrchoedd i'r pwrpas a chyflwyno darpariaeth well ar gyfer ailgylchu yn parhau [gyda chydweithrediad Cartrefi Cymunedol Gwynedd mewn nifer o achosion].
- 4.8 **Casglu Lludw** - dylid defnyddio'r bin gweddilliol gan ofalu bod y lludw yn hollol oer, mae'r canolfannau ailgylchu hefyd yn derbyn lludw.
- 4.9 **Amlygu Lliwiau ac atgoffa drwy e bost** - mae'r calendr newydd yn defnyddio siapiau ynghyd a lliwiau er mwyn eu gwneud yn fwy dealladwy. Mae'r defnydd o decst dan ystyriaeth gyda myfyrwyr/undeb y myfyrwyr. Gall trigolion Gwynedd sefydlu beth yw eu diwrnod casglu, beth a gesglir, drwy roddi eu cod post ar wefan y Cyngor.

5. CANLYNIADAU

- 5.1 Mae'r drefn nawr yn weithredol yn Ardal Meirionnydd. Mae hyn wedi cynorthwyo'r Sir i wella ar ei berfformiad ailgylchu, sicrhau arbedion ariannol sylweddol a chyfrannu tuag at osgoi dirwyon posibl.
- 5.2 Mae gwaith rhagorol wedi ei wneud gan y gweithwyr a holl staff ynghlwm mewn gweithredu'r newidiadau. Mae'r diolch iddynt hwy a thrigolion Meirionnydd am sicrhau bod hyn wedi ei gyflawni mor ddidrafferth.